

Remissvar Framtidens specialistsjuksköterska

Högskolan Dalarna instämmer i utredarens beskrivning av det allvarliga läge att färre sjuksköterskor genomför specialistutbildningar, vilket leder till kompetensbrist inom hälso- och sjukvården.

Utredningen är gedigen och Högskolan Dalarna ställer sig huvudsakligen positiv till förslagen, men har synpunkter framför allt på utbildningens längd.

Huvudmannaskap och samverkan

Högskolan Dalarna menar att det är avgörande för den framtida utvecklingen att en nationell samverkan och samordning mellan hälso- och sjukvårdshuvudmän och lärosäten kommer till stånd. Samverkan är nödvändig för ett långsiktigt och hållbart arbete för att säkerställa kompetensförsörjningen av specialistsjuksköterskor inom hälso- och sjukvården. Detta är en komplex fråga som parterna inte kan lösa på egen hand och som handlar om bland annat hälso- och sjukvårdens och sjuksköterskors incitament för specialistutbildning, lärosätenas utbud och resurser, studievillkor samt villkor och arbetsuppgifter efter examen. Samverkan ska syfta till att säkerställa att specialistsjuksköterskans kompetens tillvaratas i hela landet och att nå överenskommelse om vilka utbildningsinriktningar som skall ges, dimensionering, ansvar och studieformer.

Högskolan Dalarna ställer sig positiv till utredningens förslag att huvudmannaskapet för utbildning till specialistsjuksköterska även fortsättningsvis ligger hos universitet och högskolor. Det är en väsentlig förutsättning för att garantera att utbildningen bedrivs utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet och att den får en stark koppling till utveckling av ämnet och forskningen inom omvårdnad. Forskning visar ett tydligt samband mellan tillgången till akademisk utbildade sjuksköterskor och minskad mortalitet efter utskrivning från sjukhusvård (Aiken mfl, 2014). Hälso- och sjukvården behöver därför akademiskt specialistutbildade sjuksköterskor.

Utredningen föreslår en ny punkt i hälso- och sjukvårdslagen kap 5, som säkerställer att vården ska utföras av den som har adekvat kompetens för arbetsuppgiften, vilket Högskolan Dalarna ställer sig positiv till.

Specialistsjuksköterskeutbildning

Vidare ifrågasätter Högskolan Dalarna att om utbildningstiden för specialistsjuksköterskeutbildningar är tillräcklig. Redan i dagsläget är utbildningstiden för kort för att inrymma den kunskap och fördjupning som förväntas på avancerad nivå. Med kurser i vetenskaplig metod, fördjupande examensarbete på 15 hp, fördjupning i kärnkompetenserna, kompetenser för att kunna verka och bidra

till utveckling i en komplex, kunskapsintensiv och alltmer digitaliserad hälso- och sjukvård tillsammans med specialistkunskaper inom det kliniska området, är 1 års utbildningstid helt otillräcklig. En utbildningsgång enligt Bologna-modellen, med en 3-årig grundutbildning och 2-årig påbyggnad, vore en logisk lösning för att svara upp mot dagens och morgondagens folkhälsoproblem och komplexa hälso- och sjukvård. Hur en sådan förändring av vårdutbildningarnas omfattning skulle påverka studentrekrytering, genomströmning och lärosätenas övriga utbildningsutbud är dock oklart och skulle behöva utredas innan klart ställningstagande kan göras i sådan riktning.

Utredningen föreslår tre fasta inriktningar för specialistsjuksköterskeexamen och nämner dessa som samhällsbärande. De tre föreslagna inriktningarna är nödvändiga, men speglar endast en högspecialiserad vård och inte det breda behovet av specialist-sjuksköterskans kompetens inom hälso-och sjukvård. Andra områden som kan ses som ”samhällsbärande” är till exempel äldrevård, psykiatrisk vård och förebyggande vård, så som primärvård.

Utredningen föreslår en ny utbildning på avancerad nivå – Klinisk avancerad specialistsjuksköterskeexamen (AKS). Detta finner vi är ett bra förslag som fyller ett behov av ökad kompetens inom hälso- och sjukvården. Som i övriga specialistsjuksköterskeutbildningar är det av vikt med en tydlig fördjupning och progression i omvårdnad, vilket inte är tydligt i förslaget.

Barnmorskeutbildning

En förändrad examensbeskrivning utifrån fastställd förutsättning att barnmorskeutbildningen även fortsättningsvis ska inrymmas inom befintliga 90 högskolepoäng är inte rimlig. Högskolan Dalarnas ståndpunkt är att det finns behov av en utökad omfattning av utbildningen.

En statlig utredning specifikt inriktad på framtidens barnmorskeutbildning bör genomföras. Detta är i linje med ett gemensamt utlåtande från svenska barnmorskeförbundets utbildningsråd med ledare från samtliga 13 barnmorskeutbildningar i Sverige. Den svenska barnmorskeutbildningen är för kort och komprimerad för att kunna möta den snabba samhällsutvecklingen och kraven på anställningsbarhet inom barnmorskans breda ansvarsområde.

Forskning

Högskolan Dalarna ser mycket positivt på att det föreslås ytterligare medel för vårdnära forskning för att stärka evidens och att omvårdnadsforskning omsätts i vårdarbetet.

Utredningen föreslår ett VULF-avtal vilket är positivt. Här är det dock viktigt att detta avtal utformas likt ALF-avtalen så att medel som lärosäten betalar för VFU-placeringar skall kunna leda till forskningsprojekt och doktorandfinansiering inom omvårdnadsforskning. Detta är av vikt för en hållbar kompetensförsörjning på lärosätena av lärare med doktorsexamen.

* * *

Remissen har handlagts av Lena Marmstål Hammar, docent i omvårdnad, Mari-Cristin Malm, programansvarig för Barnmorskeprogrammet, och Sverker Johansson, senior rådgivare.

HÖGSKOLAN DALARNA

Martin Norsell

Rektor